

❖ عنوان فرآیند: آموزش کارورزان پزشکی با جغرافیای پزشکی و مکان یابی بیماریها و فناوری GIS - کاربرد آن در علم طب از جمله در مکان یابی بیماریها، شناخت تغییرات اقلیمی و جمعیت شناسی مؤثر بر بیماریها

این فرآیند برای اولین بار در سطح دانشگاه صورت گرفته است.

حیطه نوآوری:

- تدوین برنامه و بازنگری برنامه های آموزشی
- روشها و تکنیک های آموزشی
- سنجش و ارزشیابی و اثربخشی آموزشی
- مرجعیت، رهبری و مدیریت آموزشی
- مشاوره و راهنمایی و فعالیتهای فرهنگی و امور تربیتی و اجتماعی
- محصولات آموزشی

نام صاحب فعالیت نوآورانه: دکتر سهیلا رشادت (ریاست قطب علمی آموزش پزشکی جامعه نگر، نماینده علمی قطب کشوری و مسئول عرصه پزشکی جامعه نگر) در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

نام همکاران: مدرسین: مهندس علیرضا زنگنه، مهندس شهرام سعیدیکارشناسان ارشد جغرافیا و مدیریت و برنامه ریزی شهری - سوپروایزر آموزشی قطب (آقای سیروس کبودی)

محل انجام فعالیت: سالن کنفرانس قطب علمی آموزش پزشکی جامعه نگر، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

مدت زمان اجرا: تاریخ شروع: ۱۳۹۲/۷/۱۵ تاریخ پایان: هم اکنون نیز در حال اجرا می باشد.

هدف کلی

آموزش جغرافیای پزشکی و فناوری GIS و کاربرد آن در علم طب از جمله در مکان یابی بیماریها، شناخت

تغییرات اقلیمی و جمعیت شناسی مؤثر بر بیماریها به کارورزان

اهداف ویژه / اختصاصی

۱. آشنا کردن کارورزان پزشکی با مفهوم جغرافیای پزشکی
۲. آشنا کردن کارورزان پزشکی با لزوم و اهمیت جغرافیای پزشکی و مکان یابی بیماریها
۳. آشنا کردن کارورزان پزشکی با کاربرد جغرافیای پزشکی و مکان یابی بیماریها
۴. آشنا کردن کارورزان پزشکی با نقش جغرافیای پزشکی در تحقیقات اپیدمیولوژیک سلامت
۵. آشنا کردن کارورزان پزشکی با تحقیقات مبتنی بر جغرافیا و مکان یابی بیماریها و ابزار GIS

۶. ایجاد درک درست در کارورزان پزشکی از تأثیرگذاری تجهیز به فناوری GIS و لزوم، اهمیت و کاربرد آن بر اساس تحقیقات مبتنی بر شواهد

بیان مسأله

هم اکنون که مطالعات، حاکی از پیچیده تر شدن عوامل مؤثر بر سلامت همچون شیوه زندگی افراد، تغییرات هرم سنی، تأثیر فرهنگ شهری شدن در الگوی بیماریها و نقش انسان بر تغییرات الگوهای مخاطرات سلامت می باشد و از طرفی پیچیدگی ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر این امر دامن می زند ما را بر آن وادار می سازد تا دانشجویان خود را با علومی که آنها را به شناخت و درک درست از مخاطرات سلامت هدایت کند آشنا سازیم تا بتوانیم هرچه بیشتر آنان را به خودکفایی بهداشتی برای حل مسائل بهداشتی نزدیکتر سازیم. قطعاً دانشجویان، شایستگی خدمت در جامعه را زمانی خواهند داشت که دانشگاه قابلیت تلاش برای رفع این نیازها را در آنان پیرواند و این توانمندی در سایه توجه مسئولین ذی صلاح به نارسائیهای موجود در برنامه های آموزشی در حال اجرا به دست خواهد آمد.

در این راستا قطب علمی پزشکی جامعه نگر ضرورت برنامه ریزی برای قرار دادن واحد درسی "جغرافیای پزشکی و فناوری GIS و کاربرد آن در علم طب از جمله در مکان یابی بیماریها، شناخت تغییرات اقلیمی و جمعیت شناسی مؤثر بر بیماریها" را در برنامه آموزشی پزشکی عمومی معرفی می نماید.

شرح مختصری از فعالیت صورت گرفته

مقدمات انجام کار ابتدا با توجه به بررسی متون علمی مبتنی بر رسالت آموزش پزشکی جامعه نگر در سطح بین المللی و نیل به اهداف آن در سطح کشور و همچنین توجه به اسناد بالادستی ..، بسته تحول نظام سلامت، بسته سیاستی تحول و نوآوری آموزش در علوم پزشکی مدون شده در سطح وزارت محترم بهداشت درمان و آموزش پزشکی توسط نماینده علمی قطب ایده پردازی شد و سپس با بهره گیری از توان علمی مدرسین مربوطه، مرتبط با موضوع آموزشی اقدام به تدوین بسته آموزشی جهت کارورزان به عنوان خوراک آموزشی شد و سپس برنامه ریزی جهت تقویم زمانبندی تشکیل کلاسها و مشخص نمودن محل کلاس و توجیه ضرورت شرکت در کلاسها برای کارورزان معرفی شده به قطب علمی پزشکی جامعه نگر کلاسها انجام شد.

در همین رابطه از سال ۱۳۹۲ تاکنون کلاسهای مربوط به آشنا نمودن کارورزان پزشکی در ارتباط با مفاهیم ذکر شده و اهداف آن در قطب علمی پزشکی جامعه نگر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه پس از پایان ویزیت سرپایی در ساعت ۱۲-۱۳ برگزار شده و ماحصل آن می توان به اهم نتایج حاصل از اقدام به انجام این فعالیت و فرآیند آموزشی اشاره نمود:

۱. ایجاد پنجره های نو بر ابعاد پزشکی در نگاه کارورزان بود از جمله "آشنایی با جغرافیای پزشکی و راههای استفاده از فناوری آن در سلامت جامعه" جهت کارورزان معرفی شده به قطب
۲. اقدام به معرفی پیشینه تحقیقات انجام شده در قطب با استفاده از GIS و نحوه تأثیر انتقال اطلاعات آن به ذی نفعان سلامت استان جهت سیاستگذاری (از جمله شناسایی دسترسی شهروندان به مراکز بهداشتی درمانی، شناسایی میزان TFR محلات شهر - مکان یابی سرطانهای گوارش در کرمانشاه- شناسایی میزان فقر در سطح محلات شهر با کمک GIS و...
۳. معرفی عینی تحقیقات انجام شده در سطح استان توسط قطب به دانشجویان آنان را به درک درست از نیازهای جامعه به دلیل مبتنی بر شواهد بودن آن نزدیکتر ساخت.
۴. در این رابطه جلسات برگزار شده در قطب با عنوان فوق و قرار دادن آن در کوریلوم آموزشی کارورزان تجربه موفقی بود که در مصاحبه با دانشجویان و رضایت آنان از آشنا شدن به ابعاد پیچیده پزشکی با کمک جغرافیای پزشکی به آن پی بردیم .
۵. آنچه که در تمامی گفته های دانشجویان آشکار بود این نکته بود که آنان تصور می کردند وظیفه شان در آینده تنها ویزیت سرپایی بیماران در درمانگاه ها و یا بیمارستان هاست و این تصویر چیزی جزء آنچه در سیاست های آموزشی در حال اجرا در آنان القاء شده است، نیست.
۶. با اجرای این فرآیند آموزشی، فراگیران از تدوین و اجرای فعالیت آموزشی و امکان فرصتی نو برای یادگیری رضایت داشتند و استقبال می کردند.
۷. ایجاد دیدگاه در دانشجو بر مخاطرات سلامت و نحوه استفاده از فناوری متناسب
۸. ایجاد دیدگاه در دانشجو بر ایفای نقش خود به هنگام رویارویی با تهدیدکننده های سلامت
۹. ایجاد حس مسئولیت پذیری و پاسخگویی به نیازهای جامعه
۱۰. ایجاد روحیه تحقیق مبتنی بر نیازهای جامعه

نکته : هم اکنون که در سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ بر لزوم توجه به جایگاه علوم انسانی تأکید شده است و در برنامه تحول نظام سلامت (سیزدهمین سیاست) بر لزوم توجه به مسائل اقلیمی و تأثیر آن بر سلامت اشاره شده است لزوم توجه بر نهادینه کردن موضوع جغرافیای پزشکی بعنوان واحد و ماده درسی و قرار دادن آن در کوریکولوم های آموزشی این رشته مورد پیشنهاد این قطب در سطوح سیاست گذاری آموزشی وزارت متبوع می باشد.

این تجربه یک فرآیند آموزشی بود. همچنین بسته آموزشی تهیه شده در قطب در اختیار دانشجویان کارورز پزشکی قرار می گیرد. این فرآیند در سطح دانشگاه برای اولین بار صورت گرفته است

این فرآیند مبتنی بر حیطه های تدوین برنامه و بازنگری برنامه های آموزشی، استفاده از روشها و تکنیک های آموزشی و همچنین مرجعیت، رهبری و مدیریت آموزشی قطب در راستای توسعه نوآوری آموزشی در سطح دانشگاه و مبتنی بر اهداف وزارت متبوع می باشد.

سطح نوآوری:

اینجانب دکتر «سهیلا رشادت» ایده پرداز و مجری فرآیند بوده و متعهد می گردم کلیه اطلاعات مبتنی بر واقعیت ترتیب داده شده است. مستندات آن در مجموعه موجود است .